

Se og les om flere bøker fra
samlingen vår i utstillingen

”Bokskatter”

Månedens gjenstand

Petter Dass-museet, november 2019.

Bokåret 2019 er en markering av at det i år er 500 år siden den første norske boka ble trykt. I den anledning vier Petter Dass-museet i 2019 særlig oppmerksomhet til museets boksamling, og presenterer utvalgte bøker fra samlingen under fanen ”Månedens gjenstand”.

Månedens gjenstand i **november 2019** er et eksemplar av **Norske Hexformularer og Magiske Opskrifter** av Dr. A. Chr. Bang. Utgitt i Commission hos Jacob Dybwad, Kristiania, 1901-02.

«At gjøre en sort Hest hvid»

«At gjøre Piger giftegalne»

«At opdage Troldekjærringer»

«At faa alle i et Hus til at danse»

«For Orm i Tænderne»

«At have 7 Mands Styrke»

«At vide, om en Pige er Mø eller ei»

«For ondt paa Kreaturerne»

Et utdrag overskrifter fra boka *Norske Hexeformularer og Magiske Opskrifter*

Gjennom flere århundrer har det eksistert formler og oppskrifter for hvordan løse hverdagens små og store utfordringer. Mange av problemstillingene kan man fortsatt kjenne seg igjen i, og løsningene ligner ofte nåtidens kjerringråd. I Dønnværingen Anton Christian Bangs store samling av *Norske Hexeformularer og Magiske Opskrifter* kan vi finne råd for blant annet tannverk, sykdom og pengemangel, så vel som kjærlighet, barselsproblematikk, seksualitet og husdyrhold.

Oppskriftene er samlet fra tidsskrifter, trykte bøker, håndskrevne samlinger og ikke minst fra svartebøker. Mange av temaene i boken kan synes fremmed for oss som leser den i dag, og formlene virker til dels morbide og innviklede, og bidrar nok mer til underholdning enn hjelp.

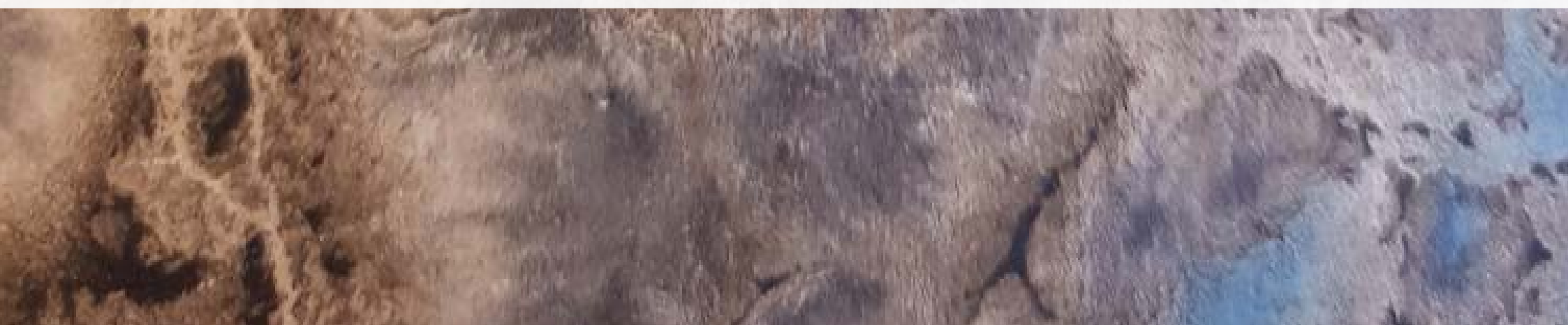
Anton Christian Bang (1840-1913) var kirkehistoriker, biskop og politiker og er blant annet kjent for den første nynorske oversettelsen av Juleevangeliet under tittelen «Gudspjallet aa fyrste Joladagen» i 1868. Hans selvbiografi *Erindringer* fra 1909 ble godt mottatt, og forteller blant annet om hans oppvekst på **Sigerstad på Dønna**.

«At gjøre sig usynlig»

Fron (Gudbrandsdal) ca. 1830:

«Stik Øienene ut paa en Flaggermus og forvar (dem) hos dig, og stryg dit Ansigt med Flaggermus-Blodet. Tag saa Øret af en Kat og steg det i sød Mælk, æd og drik dette. Saa er du usynlig i 9 Timer.»

“Månedens gjenstand” presenteres i Helgelands Blad og stilles ut i museets foajé.

Påfølgende måned flyttes utstillingen til Kulturbadet Bibliotek i Sandnessjøen.

Kilder:

Bang, Anton Chr. (1901-02): *Norske Hexeformularer og Magiske Opskrifter*, Kristiania: Jacob Dybwad.

Bang, Anton Chr. (1909): *Erindringer*, Kristiania: Gyldendalske Boghandel.

Aschim, Anders (2008): «Evangelisten frå Dønna: Anton Chr. Bang og det første nynorske juleevangeliet», Årbok for Helgeland 2008.

Tekst, foto og utforming:

Trine Benedicte Jenssen

Petter Dass-museet, 2019